

Õpetajad kuulaskid juhte

- Õpetajate perre tuli tublisti uut väge
- Nenditakse hariduse senisest suuremat väärtustamist
- Kust saab alguse kooli oma nägu?
- Eesti kool vajab õpetajat, kes ei veaks näpuga õpikust järke, vaid oleks oma eriala äss

Nüüdseks, kus Eesti iseseisvust oma poolsada riiki tunnustada jõudnud, on õppeaastagagi hakatust tehtud. Aga eelmisel kolmapäeval olid Kärdlas koos Hiiumaa saare õpetajad. Uues ühiskondlik-poliitilises olustikus ei taha kuidagi öelda, et tegemist oli traditsioonilise augustikuise nõupidamisega. Ometi algas see nii nagu pikki aastaid varemgi. Üksteise järel h igati ette need, kes tänava Hiiumaal õpetajana alustavad või kooli tagasi tulnud.

Kaja Hiis on Paladel tütarlaste tööõpetuse, Anneli Salumaa samas matemaatikaõpetaja, Katrin Kitkas Käina koolis ja Krista Kinsiva Leisus algklassiõpetajad. Emmaste kooli algklassiõpetajatena alustavad Ivi Teller ja Reelika Purde. Kärdla Keskkoolis hakkab ajalugu õpetama Anton Altmäe, inglise keelt tänavune vilistlane Triin Lauri. Algklassiõpetajana alustavad Suuremõisas Merle Vilu ja Jausas Triinu-Liis Vahter. Pärast mõneaastast pausi jätkavad algklassiõpetajana Juta Saaring Käinas ja Tiina Mets Leisus.

Jausa Algekool-Lasteaia juhataja on sellest sügisest Helda Käär, Leisu Algekoolis Ilme Naurits. Kärdla lastepäevakodu on nüüdsest algekool-lasteaed, juhatajaks endiselt Aet Kuusik.

Maavalitsuse nõunik, hariduskoondise juhataja IVO EESMAA võttis vaatluse alla kaks aastat tagasi kinnitatud Hiiumaa hariduse arengukontseptsiooni ellurakendamise. Ta märkis rõõmuga, et enamik seatud eesmärkidest on realiseerunud või jõudnud lõppjärku. Nii on avatud kõik ettenähtud väikesed koolid. Vaid Kassaris ei ole veel sininamaale jõutud ja nüüd on ta-

lunikud avaldanud mõtet Viivallal algekooli avada.

Hariduse väärtustamiseks on jõutud nii üht kui teist ära teha. Maakonna sotsiaalpoliitilises arengus on haridusega seondud varasemaga võrreldes tunduvalt suurem osakaal. Raha taha ei ole ükski asi toppama jäänud.

Septembrist tõusevad haridustöötajate palgad ja nüüd

peaks õpetajate töötasu küündima maakonna keskmisega võrdse tasemeni.

Hariduse juhtimine on tõepoolest demokratiseerunud. Tänavuse aasta algusest on põhi- ja algkoolid antud kohalike omavalitsuste (külanõukogude) hallata. Sellel on vaieldamatud eelised, tuues kaasa kohaliku võimu esindajate tegeliku huvi haridusküsimuste vastu. Tänavused koolide remonditööd Käinas ja Laukal läksid suurema kärata. Leisu kooli avamiseks kavandatud 3 miljoni asemel (uue hoone maksumus) saadi hakkama saja tuhande rublaga.

Koolide varustamine on seni jäänud suuresti hariduskoon- duse maiandusosakonna (juhataja Viivian Ots) õlule. Ja küllap peab jääma seni, kuni kohalike omavalitsuste haldussüsteem pole välja kujunenud. Varustamine käib aktsiaseltsi «Eesti Koolitarbed» vahendusel, kes lisab niigi kõrgele hüpanud hindadele 25-protsendilise juurdearvestuse. Kõige tiipu muidugi veel 10 protsenti käibemaksu ja ostetav kaup on üle kolmandiku alghinnast kallim! Huvitav oleks teada, kui kiiresti see aktsiaselts oma klientidest lahti saada tahab.

Õpilaste toitlustamisest ütles kooperatiiv ära. Koolid peavad sellega nüüd ise tegelema hakkama. Muidugi toob toitlustamine lisatööd, ent teist väliapääsu seni ei ole. Väga oluline oleks koolisöö-

late töötajad eelarvelisele palgale võtta, sest siis avaneks võimalus loobuda toidu juurdehindlusest (30 protsenti), millest seni läks lõviosa kokkade ja köögitöölise palgaks. Esialgsete arvestuste kohaselt kuineb laste lõunasöögi maksumuseks 3 rubla, nädalane toiduraha seega 15 rubla. Sellest maksab riik kinni ühe kindla osa, ülejäänud jääb lapsevanema arvele. Nüüd on kõik sellest, kui odavalt kohapeal asja korraldada osatakse. Kas sõlmitakse toidu kohaleveoks leping kooperatiiviga või lepitakse kokku otse maiandiga (näiteks liha ja piima saamiseks). Et odavamalt läbi saada, peavad koolid ilmselt hakkama järele poitöötlundusega tegelema, et puu- ja juurvilja omast käest võtta oleks. Töökäsi ju koolis peaks jaguma, sest nn. ÜKT-d pole keegi ära jätnud.

Kooliga seonduv on paljuski muutunud. Nüüd on jäänud teha järgmine otsustav samm — **kool peab hakkama ise muutuma**. Kooli oma nägu algab ümbrusest, mis mitmel pool kahjuks valusalt silma riivab, ja ega seinte vahele jääv igal pool ja alati ka terasemat pilku välia kannata.

Valitsus on püüdnud haridust väärtustada, kaasa arvatud õpetaja palk, nii palju, kui see praegustes oludes võimalik on. Loogiline oleks, et see tingiks õpetajate senisest suurema aktiivsuse. Paraku pole seda märgata, isegi organiseerumist oma liiduks näiteks.

Maavanem TARMO MÄND peatus pikemalt lähimineküla ja hetke poliitilise olukorra kirjeldamisel, seejärel aga

rääkis maakonna hariduse edendamiseks käsiloleval aastakümnenil.

Lõpetuseks soovis hr. Mänd pedagoogidele rõõmsat uue kooliaasta algust ning vastas mitmele küsimusele.

Aseminister KALJU LUTS ütles, et Hiiumaa on ilus maa, kliima soodus ja õiged mehed eesotsas. Kõik meie ümber on muutunud või muutumas ja see tähendab, et ees ootavad tegusad aiad.

Eesti koolil ei ole möödani ku pärast vaja häbenenud. Meie suurim ühissaavutus on see, et suudeti alles hoida oma rahvuskool. Nüüd aga on vaja teadvustada, et **Eesti kool vajab õpetajat, kes on õpikust üle**. «Kahjuks on meie koolides aasta-aastalt suurenenud nende õpetajate hulk, kes ootavad paaniliselt õpikut, et olla ühe tunni iao õpilastest ees. Kuni niisuguseid koolis on, ei saa õpetamise kvaliteedi tõusu loota.» nentis hr. Luts.

Elu areneb kiiresti, seepärast on vaja meetodiline töö koolis taas au sisse tõsta. Kooli juht peab seda suutma ja jõudma.

Hr. Luts rõhutas, et iga kooliaste peab tagama minevi püsiiva teadmiste taseme. VII–IX klassis aga peab selguma, mis saab õpilasest edasi, sest pärast IX klassi algab elukutse omamine, olema mat sellest, millist tüüpi koolis õppimist iatatakse.

Pärastlõunane aeg kulus enamikul õpetajaist tööks aineseksioonides.

Õpetajapäeva ettekandeid sõelus Raivo KARJAMAA